

AUTORITATEA NAȚIONALĂ DE REGLEMENTARE ÎN DOMENIUL ENERGIEI

CABINET PREȘEDINTE

AVIZ nr. 7 din 6 martie 2008

Documentația analizată: "Procedura Operațională privind supravegherea funcționării piețelor de energie electrică administrate, a comportamentului participanților și de detectare a unor acțiuni cu caracter anticoncurențial" – revizia 1

Elaborator: S.C. Opcom S.A.

CONSTATĂRI:

1. *Revizia 1 a "Procedurii operaționale privind supravegherea funcționării piețelor de energie electrică administrate, a comportamentului participanților și de detectare a unor acțiuni cu caracter anticoncurențial"* a fost elaborată ca urmare a necesității actualizării responsabilităților SC Opcom SA în ceea ce privește supravegherea piețelor de energie electrică, în conformitate cu prevederile cuprinse în noua ediție a *Metodologiei de monitorizare a pieței angro de energie electrică pentru aprecierea nivelului de concurență pe piață și prevenirea abuzului de poziție dominantă*, aprobată prin Ordinul președintelui ANRE nr. 35/2006.
2. Față de varianta anterioară a *Procedurii*, revizia supusă avizării cuprinde suplimentar: reglementările nou apărute după data intrării în vigoare a ediției anterioare (în cadrul documentelor de referință), elemente privind supravegherea PCCB și a PCCB-NC (care nu erau operaționale la data elaborării ediției anterioare a procedurii), precizarea unor indicatori suplimentari, a căror evoluție trebuie urmărită în scopul atenționării asupra elementelor care sugerează ineficiența piețelor sau caracterul inadecvat/anticoncurențial al comportamentului participanților, specificarea frecvenței calculului și perioadelor de mediere a mărimilor urmărite, exemplificări de situații care pot fi considerate reflectări ale comportamentelor inadecvate/anticoncurențiale ale participanților.
3. Serviciul de supraveghere a pieței din cadrul SC OPCOM SA a analizat și preluat o parte din observațiile la procedură primite de la participanți la piață după publicarea documentului pe site-ul ANRE.
4. Documentul respectă prevederile legale în vigoare și reglementările emise de ANRE.

În baza celor prezentate în Referatul de avizare întocmit de DPE și în Procesul-verbal al ședinței Comitetului de Reglementare din data de 06.03.2008, președintele ANRE

AVIZEAZĂ

Documentația: Procedura operațională privind Supravegherea funcționării piețelor de energie electrică administrate, a comportamentului participanților și de detectare a unor acțiuni cu caracter anticoncurențial – revizia 1.

Președinte,
Gergely Olosz

PROCEDURA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR
DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A
COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE
DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER
ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 1/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

PROCEDURA OPERATIONALA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII
PIETELOR DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE,
A COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE DETECTARE A UNOR
ACTIUNI CU CARACTER ANTICONCURRENTIAL

Intocmit: S.C. OPCOM S.A.

**Directia Supravegherea si Dezvoltarea Pietei de
Energie Electrica**

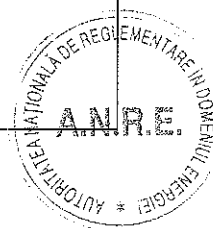
- MARTIE 2008 -

CUPRINS

	Pag.
1 Obiective	3
2. Domeniu de aplicare	3
3. Acronime si abrevieri	3
4. Definitii	3
5. Documente de referinta	4
6. Drepturi si responsabilitati	4
7. Mod de lucru	6
8. Rezultatele supravegherii Informari si rapoarte periodice	9
9 Prevederi finale	9

PROCEDURA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR
DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A
COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE
DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER
ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 3/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

1. OBIECTIVE

Prezenta procedura stabileste modul de lucru si regulile conform carora SC OPCOM SA va supraveghea pietele centralizate administrate, in scopul evaluarii functionarii si eficientei acestora si respectarii de catre partile implicate a regulilor, procedurilor si practicilor in vigoare, identificarii comportamentului anormal al participantilor precum si detectarii oricarei situatii sau actiuni care afecteaza concurenta. Aceste activitati vor fi desfasurate de catre SC OPCOM SA prin Supravegherea pietei, in conformitate cu regulile Codului Comercial al Pietei angro de energie electrica, ale Metodologiei de monitorizare a pietei angro de energie electrica pentru aprecierea nivelului de concurenta pe piata si prevenirea abuzului de pozitie dominata si cu prevederile prezentei proceduri.

2. DOMENIUL DE APLICARE

Procedura se aplica in procesul de supraveghere a pietelor centralizate administrate de OPCOM, avand ca scop prezentarea actiunilor care trebuie desfasurate de OPCOM si de participantii la piata in vederea indeplinirii obiectivelor propuse

3. ACRONIME SI ABREVIERI

ANRE (referita in text si ca Autoritatea competenta) - Autoritatea Nationala de Reglementare in domeniul Energiei.

SC OPCOM SA - Operatorul Pietei de Energie Electrica.

PZU - Piata pentru Ziua Urmatoare.

PCCB - Piata Centralizata a Contractelor Bilaterale pentru Energie Electrica atribuite prin licitatie publica.

PCCB-NC - Piata Centralizata a Contractelor Bilaterale pentru Energie Electrica cu negociere continua

Supravegherea pietei - Serviciul Supraveghere Functionare Piete Administrate din cadrul SC OPCOM SA

4. DEFINITII

4.1 Orice termen definit in Codul Comercial al Pietei Anglo de Energie Electrica va avea aceeasi semnificatie si in prezenta procedura.

4.2 Suplimentar, se definesc termenii de mai jos:

4.2.1 Comportament de piata anormal - Orice neconcordanza intre intentiile de tranzactionare ale unui participant la o piata determinata intr-un anumit moment de timp (exprimate prin oferta, notificari etc) si manifestarile sale anterioare sau datele publice care caracterizeaza momentul respectiv si care nu va putea fi rezonabil explicata de participant

PROCEDURA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCȚIONĂRII PIETELOR DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A COMPORTAMENTULUI PARTICIPANȚILOR ȘI DE DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 4/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

4.2.2 Comportament de piață inadecvat - Comportament care se abate de la reglementările ANRE și procedurile conexe, putând avea un efect negativ asupra eficienței pieței sau asupra siguranței sistemului.

4.2.3 Acțiuni cu caracter anticoncurențial - Acțiuni care au ca obiectiv sau pot avea ca efect afectarea activității economice ori prejudicierea consumatorilor, prin restrângerea, împiedicarea sau denaturarea concurenței.

4.2.4 Poziție dominantă - Situația în care un agent economic este capabil, într-o măsură apreciabilă, să se comporte independent față de concurenții și de clienții săi de pe piața relevantă.

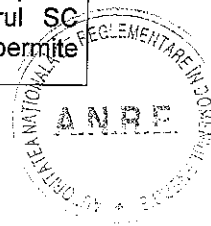
4.2.5 Abuz de poziție dominantă - acțiuni anticoncurențiale a unui participant la o piață determinată detinând o poziție dominantă pe piața respectivă

5. DOCUMENTE DE REFERINȚĂ

- 5.1 Legea energiei electrice.
- 5.2 Legea concurenței.
- 5.3 Codul Comercial al Pieței Anglo de Energie Electrică.
- 5.4 Metodologia de monitorizare a pieței angro de energie electrică pentru aprecierea nivelului de concurență pe piață și prevenirea abuzului de poziție dominantă, referită în text și ca Metodologia de monitorizare.
- 5.5 Convenția de participare la Piața pentru Ziua Următoare.
- 5.6 Convenția de participare la Piața Centralizată a Contractelor Bilaterale pentru energie electrică.
- 5.7 Convenția de participare la Piața Centralizată a Contractelor Bilaterale pentru energie electrică cu negociere continuă.
- 5.8 Procedura de suspendare a dreptului de participare pe Piața pentru Ziua Următoare a participanților care nu-și îndeplinesc obligațiile față de S.C. OPCOM S.A. sau față de ceilalți participanți la Piața pentru Ziua Următoare.
- 5.9 Procedura operațională privind funcționarea Pieței Centralizate a Contractelor Bilaterale pentru energie electrică atribuite prin licitație publică.
- 5.10 Procedura privind funcționarea Pieței Centralizate a Contractelor Bilaterale de Energie Electrică cu negociere continuă.
- 5.11 Procedura privind informațiile asupra pieței de energie electrică din România cu caracter public și cu caracter privat în responsabilitatea SC OPCOM SA

6. DREPTURI ȘI RESPONSABILITĂȚI

6.1 Directorul General al SC OPCOM SA va asigura Supravegherii pieței resursele adecvate și colaborarea tuturor departamentelor din cadrul SC OPCOM SA în vederea asigurării accesului total la date și pentru a permite

PROCEDURA
PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR
DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A
COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE
DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER
ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 5/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

dezvoltarea unui sistem de monitorizare necesar functionarii efective a Supravegherii pietei si indeplinirii functiilor sale

6.2 Supravegherea pietei va raporta Directorului General toate aspectele care pot influenta eficienta pietelor centralizate administrate si concurenta pe aceste piete, in conformitate cu responsabilitatea de supraveghere ce ii revine

6.3 Supravegherea pietei va raporta Directorului General al SC OPCOM SA toate aspectele care pot influenta eficienta, conformitatea, integritatea si credibilitatea functiei de supraveghere a pietelor centralizate administrate

6.4 Supravegherea pietei va transmite saptamanal catre departamentul/directia de specialitate din cadrul Autoritatii competente, in format electronic (prin e-mail), informari succinte, privind: evenimentele deosebite care au avut loc pe pietele supravegheate in saptamana anterioara, motivele cresterilor sau scaderilor semnificative ale preturilor pe respectivele piete, orice alte elemente considerate importante.

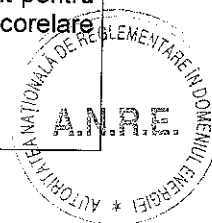
6.5 Informarea saptamanala va fi transmisa departamentului/directiei de specialitate din cadrul Autoritatii competente in cea de-a doua zi lucratoare a saptamanii curente pentru saptamana anterioara.

6.6 Supravegherea pietei va transmite lunar catre Autoritatea competenta un raport de evaluare a functionarii pietelor centralizate administrate si a comportamentului participantilor la aceste piete, aprobat de Directorul General, in care se vor evidentia, in principal: indicatorii de apreciere a functionarii pietei, situatiile de functionare deficitara si/sau disfunctionalitate a pietei si cauzele acestora, eventualele comportamente anormale, inadecvate sau actiuni cu caracter anticoncurrential ale participantilor la piata, actiunile Supravegherii pietei in vederea investigarii si eventual remedierii acestor situatii

6.7 Raportul lunar va fi transmis Autoritatii Competente, atat in scris cat si in format electronic pe adresa de posta electronica indicata de Autoritatea competenta, pana la data de 25 a lunii curente pentru luna precedenta.

6.8 Orice participant la pietele centralizate administrate sau orice alta entitate interesata poate transmite informatii sau poate face o sesizare catre Supravegherea pietei cu privire la orice aspect pe care il considera ca fiind relevant pentru functionarea pietelor administrate in conditii de eficienta si concurenta.

6.9 Supravegherea pietei va investiga veridicitatea oricaror informatii/sesizari, transmise de participantii la pietele centralizate administrate sau de orice alta entitate interesata, cu privire la orice aspect pe care il considera relevant pentru indeplinirea responsabilitatilor de monitorizare ale SC OPCOM SA , prin corelare cu alte date relevante, in masura disponibilitatii acestora

PROCEDURA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 6/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

6.10 Supravegherea pietei va informa Directorul General al SC OPCOM SA asupra tuturor sesizarilor primite

6.11 Atunci cand considera necesar sau oportun, Supravegherea pietei poate solicita, respectand principiul confidentialitatii, informatii suplimentare de la participantii la pietele administrate si poate cere explicatii asupra comportamentului lor pe piata.

6.12 Atunci cand, prin activitatile curente de monitorizare sau prin investigatiile suplimentare, Supravegherea pietei identifica o functionare inadecvata a pietelor centralizate administrate sau posibilitatea prezentei unui abuz de putere de piata, ambele afectand concurenta si eficienta functionarii pietelor respective, aceasta poate recomanda Autoritatii Competente, prin intermediul Directorului General al SC OPCOM SA, amendamente la Codul Comercial al Pietei Anglo de Energie Electrica, Conventiile de participare la pietele centralizate administrate si procedurile conexe, precum si propuneri de sanctionare a participantilor al caror comportament a fost sesizat ca inadecvat

7. MOD DE LUCRU

7.1 Colectarea datelor si calculul indicatorilor de monitorizare a pietei

7.1.1 Sistemul de colectare a datelor

Supravegherea pietei dezvolta si actualizeaza permanent, in functie de experienta acumulata si de tendintele de dezvoltare a pietelor centralizate administrate, un sistem de colectare a datelor relevante.

7.1.2 Indicatorii de monitorizare a pietei

Supravegherea pietei va dezvolta si apoi, pe baza experientei acumulate, va perfectiona un set de indicatori de monitorizare a pietei care vor fi utilizati pentru a evalua datele astfel colectate

7.2 Evaluarea datelor si indicatorilor de monitorizare a pietei

7.2.1 Supravegherea pietei va evalua permanent categoriile de date si indicatorii de monitorizare a pietei dezvoltati, precum si informatiile colectate si, dupa caz, primite din diferite surse

7.2.2 Rezultatele evaluarii vor fi transmise Directorului General al SC OPCOM SA si, prin intermediul acestuia, sub forma rapoartelor lunare, Autoritatii competente

7.2.3 In scopul interpretarii corecte a unor situatii speciale aparute in functionarea pietelor centralizate administrate, Supravegherea pietei poate solicita date cu privire la tranzactiile participantilor derulate pe alte pietele centralizate decat cele din administrarea proprie.

PROCEDURA

PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 7/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

7.2.4 In scopul evaluarii functionarii pietelor centralizate administrate, Supravegherea pietei va monitoriza:

7.2.4.1 Zilnic, saptamanal, lunar, volumele de energie electrica oferate, preturile si volumele de energie electrica tranzactionate pe PZU (valori orare, medii zilnice, medii saptamanale, medii lunare)

7.2.4.2 Zilnic, saptamanal, lunar, corelatia intre preturile si volumele de energie electrica tranzactionate pe PZU (valori orare, medii zilnice, medii lunare)

7.2.4.3 Saptamana, lunar, corelatia intre preturile stabilite pe PZU si consumul intern (valori medii orare).

7.2.4.4 Saptamanal, volatilitatea pretului pe PZU

7.2.4.5 Lunar, rezilienta PZU (valori orare).

7.2.4.6 Saptamanal, lunar, volumele de energie electrica oferate, preturile si volumele de energie electrica tranzactionate pe PCCB (valori lunare, medii lunare, calculate la luna de livrare).

7.2.4.7 Corelatia intre preturile si volumele de energie electrica tranzactionate pe PCCB (medii lunare, valori lunare, calculate la luna de livrare).

7.2.4.8 Preturile medii lunare pe PZU (istoric) si preturile medii, pe luni de livrare, ale contractelor incheiate pe PCCB în luna de analiza (viitor).

7.2.4.9 Saptamanal, lunar, volumele de energie electrica oferate, preturile si volumele de energie electrica tranzactionate pe PCCB-NC

7.2.4.10 Lunar, preturile medii pe instrumente tranzactionate pe PCCB-NC.

7.2.4.11 Alte date considerate relevante in aprecierea functionarii pietelor de energie electrica administrate.

7.2.5 Supravegherea pietei va urmări evoluția în timp a indicatorilor definiți și va realiza comparații ale indicatorilor considerați relevanți pentru pietele centralizate administrate cu indicatorii similari stabiliți pe pietele internaționale

7.2.6 În scopul detectării oricărei acțiuni cu caracter anticoncurențial, Supravegherea pietei va urmări permanent coerența evoluției datelor caracteristice pietelor centralizate administrate și comportamentul participanților în procesul de ofertare, în special al celor identificați ca deținând poziție dominantă sau putere de piață într-un context dat.

7.2.7 Pentru a identifica participanții care dețin o poziție dominantă sau putere de piață în ceea ce privește oferta sau cererea la un moment dat, Supravegherea pietei va monitoriza:

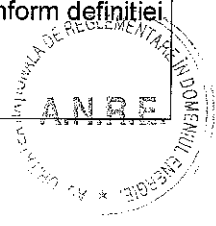

PROCEDURA
PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR
DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A
COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE
DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER
ANTICONCURRENTIAL

Cod:
Pag. 8/9
Rev. 0 1 2 3 4 5

- 7.2.7.1 Zilnic, saptamanal, lunar, cota de piata a fiecarui participant la PZU si indicatorii C1, C3 si Herfindahl-Hirschman, pe baza ofertelor (valori orare, zilnice, saptamanale, lunare).
  - 7.2.7.2 Saptamanal, lunar, cota de piata a fiecarui participant la PZU si indicatorii C1, C3 si Herfindahl-Hirschman, pe baza volumelor tranzactionate de vanzatori si cumparatori (valori zilnice, saptamanale, lunare).
  - 7.2.7.3 Lunar, cota de piata a fiecarui participant la PCCB si indicatorii C1, C3 si Herfindahl-Hirschman, pe baza ofertelor si respectiv volumelor tranzactionate de vanzatori si cumparatori (valori la luna de livrare).
  - 7.2.7.4 Lunar, cota de piata a fiecarui participant la PCCB-NC si indicatorii C1, C3 si Herfindahl-Hirschman, pe baza ofertelor si respectiv volumelor tranzactionate de vanzatori si cumparatori (valori la luna de livrare).
- 7.2.8 Pentru identificarea oricarei situatii deosebite sau a eventualelor cazuri de comportament anormal sau inadecvat al participantilor la pietele centralizate administrate, Supravegherea pietei va monitoriza:
- 7.2.8.1 Evolutia modului de ofertare al fiecarui participant la PZU (schimbarile evidente in modul de ofertare al participantilor, oferte la preturi excesiv de mici ale participantilor care pot avea ca scop impiedicarea intrarii unui concurent pe piata).
  - 7.2.8.2 Greselile in intocmirea ofertelor participantilor la PZU.
  - 7.2.8.3 Situatiile de neindeplinire a obligatiilor de plata aferente tranzactiilor pe PZU si modul de rezolvare.
  - 7.2.8.4 Situatiile de retragere a ofertelor publicate in vederea organizarii de sesiuni de licitatie pe PCCB si PCCB-NC
  - 7.2.8.5 Situatiile de refuz al initiatorului/castigatorului licitatiei pe PCCB/PCCB-NC de a semna in termenul prevazut in documentele de referinta contractul bilateral publicat impreuna cu oferta tranzactionata
  - 7.2.8.6 Situatiile de neconformitate sesizate la depunerea contractelor semnate de catre partile notificate la incheierea unei tranzactii pe PCCB si PCCB-NC
  - 7.2.8.7 Cazurile care au condus la neintrarea in vigoare a contractelor semnate sau la rezilierea acestora ulterior intrarii in vigoare.
  - 7.2.8.8 Orice alta situatie de neindeplinire de catre participantii la pietele administrate a obligatiilor ce le revin conform documentelor de referinta.
  - 7.2.8.9 Orice alta situatie care poate fi interpretata conform definitiei ca dovada de comportament de piata anormal

PROCEDURA
PRIVIND SUPRAVEGHEREA FUNCTIONARII PIETELOR
DE ENERGIE ELECTRICA ADMINISTRATE, A
COMPORTAMENTULUI PARTICIPANTILOR SI DE
DETECTARE A UNOR ACTIUNI CU CARACTER
ANTICONCURRENTIAL

Cod:

Pag. 9/9

Rev. 0 1 2 3 4 5

7.2.9 Pentru identificarea efectelor unor evenimente de tip fuziuni, achizitii etc, asupra pietelor, se va analiza impactul asupra indicatorilor de concentrare, asupra evolutiei preturilor etc conform 7.2.4 si 7.2.7.

7.2.10 Pentru identificarea efectelor unor schimbări intervenite în reglementari, cu efect direct asupra pietelor supravegheate de OPCOM, se vor identifica, cu consultarea ANRE, cele mai adecvate analize, metode de evaluare si interpretare

8. REZULTATELE SUPRAVEGHERII, INFORMARI SI RAPOARTE PERIODICE

8.1 Rezultatele activitatii de supraveghere fac obiectul unor informari si rapoarte periodice dedicate conducerii OPCOM si Autoritatii competente.

8.2 Supravegherea pietei informeaza zilnic conducerea OPCOM asupra aspectelor relevante inregistrate pe pietele administrate si asupra evolutiei lichiditatii si a preturilor.

8.3 Supravegherea pietei informeaza saptamanal conducerea OPCOM si Autoritatea Competenta asupra evolutiilor inregistrate in saptamana anterioara pe pietele supravegheate, evidentinand aspectele deosebite, motivele cresterilor/scaderilor de pret, alte elemente considerate importante.

8.4 Supravegherea pietei transmite lunar Autoritatii Competente un raport de evaluare a functionarii pietelor administrate si a comportamentului participantilor la aceste pietele.

8.5 Supravegherea pietei va semnala conducerii OPCOM si Autoritatii competente, in afara rapoartelor periodice, orice situatie deosebita semnalata pe pietele administrate.

9. PREVEDERI FINALE

In scopul mentinerii consistentei cu activitatile sale de monitorizare si bazat pe experienta acumulata sau la solicitarea Autoritatii competente, SC OPCOM SA poate propune modificarea prezentei proceduri ori de cate ori considera necesara aceasta masura.

